

במדבר (118)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי (א. א)

במדבר תנחומא (פרק ו') נאמר: וידבר ה' אל משה במדבר סיני. ולמה במדבר סיני? מכאן שנו רבותינו, בשלשה דברים ניתנה התורה, באש ובמים ובמדבר, וכו'. ולמה ניתנה בשלושה דברים הללו, לומר לך, מה דברים הללו חינם לכל באי עולם, אף התורה חינם לכל באי עולם וכו'. למה במדבר סיני? אלא כל מי שאינו עושה עצמו הפקר כמדבר, אינו יכול לקנות את התורה, לכן נאמר במדבר סיני.

הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל ביאר את המסר שיש בשלושה הכוחות הנ"ל, **אש מים מדבר**, באופן מופלא. במשך כל הדורות קמו מסתינים ומשטינים על התורה, ונסו לאבדה מישראל. ורק בזכות האש של אברהם אבינו, שמסר נפשו על כבשן האש, נמסר כח מסירות הנפש לישראל, ולכן היה בכוחם להתגבר על כל המשטינים. והיה אם יבוא מאן דהוא וינסה לטעון, שאברהם אבינו היה יחיד ומיוחד בכוח מסירת נפש שלו, ורק הוא היה יכול לעמוד בכך, ומנין לנו שהעם היהודי בכללותו ניחן אף הוא בכוחות האדירים הללו. על כן בא המדרש ומציין את המים, הלא הם מי ים סוף, והנה מכאן ראייה לכוח מסירות הנפש של כל העם, שהרי כל עם ישראל, ללא יוצא מן הכלל, השליכו עצמם אל תוך המים, ונכנסו לתוכו. ואם עדיין תהיה רשות לטעון, כיצד אפשר להביא ראייה מאירוע יחיד, אולי רק פעם אחת היה בכוחם להשליך נפשם מנגד, אבל לגלות עקביות ולהתמודד עם כוחות הרשע במסירות נפש לאורך כל הימים, מנלן? לכן ניתנה התורה במדבר, כדי להזכיר לנו שעם ישראל צעד שם, במקום נחשים במשך 40 שנה. אנשים ונשים הלכו אחרי הקב"ה עם ילדים קטנים על זרועותיהם, ומסרו נפשם בעזבם ארץ נושבת, כדי להיות עם אלוקיהם במדבר. "זכרתי לך חסד נעורייך, אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

כל אלו מוכיחים על מסירות נפש העקבית של העם היהודי למען הבורא ולמען תורתו. ומסירות נפש אינה מתבטאת רק בדברים גדולים. גם כאשר אדם מוותר, למען התורה, על דבר מסויים שהוא חושק בו, גם לזה מסירות נפש ייקרא.

רב זילברשטיין בספרו "עלינו לשבח"

לבני יוסף לאפרים (א. י)

מפני מה בפקודי בני ישראל הקדים הכתוב אפרים למנשה, ואילו בפרשת מסעי לגבי נחלת הארץ הקדים מנשה לאפרים: "**לבני יוסף למטה מנשה**" (לד. כג). ברם, בהיותם במצרים היה אפרים יושב בבית מדרשו של

יעקב והוגה בתורה ואילו מנשה היה המליץ הממונה לשבור אוכל לבאים מצרימה. לפיכך, לגבי חנייתם סביב המשכן ואוהל מועד הקדים הכתוב את אפרים שהוא התלמיד חכם ולו יאה וראוי הדבר. לעומת זאת, לגבי נחלת הארץ, שהוא דבר שבממון, הקדים את מנשה, שהיה בבחינת "זבולון"

חתם סופר

הנסיעה כפי החניה

פֶּאֶשֶׁר יַחֲנוּ פֶּן יִסְעוּ (ביז)

בפסוק זה, טמון רמז: ידוע שכל השפע של ששת ימי המעשה בא משבת. ככל שאדם שומר יותר את השבת, כך יהיה לו יותר שפע. זהו שנאמר "**פֶּאֶשֶׁר יַחֲנוּ פֶּן יִסְעוּ**", כפי שאדם שומר את השבת, כאשר הוא "חונה". נח ממלאכתו, כך יהיה לו בכל ימות השבוע. עוד יש לומר: בדרך כלל אסור לאדם באמצע הנסיעה לחשוב או לדבר בלימוד, כי אדם השקוע בלימודו עלול לנסוע ברמזור אדום, ולגרום חלילה לתאונה קטלנית. אבל אדם הנוסע באוטובוס או ברכבת והוא אינו הנהג, אין בעיה שידבר בלימוד, כי בעצם הוא באותו מצב כפי שהוא בביתו, לא מוטל עליו להתעסק בנסיעה. והנה, כשהלכו ישראל במדבר, היו מונהגים על ידי ענני הכבוד ולא הוצרכו לנווט את דרכם בעצמם, כאדם הנוסע ברכבת. לכן "**פֶּאֶשֶׁר יַחֲנוּ פֶּן יִסְעוּ**", הם נסעו כאילו שהם חונים, ולכן יכלו לעסוק בתורה גם במסעם.

ספר "זמתיק האור"

האלוקים עשה את האדם ישר

וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל פִּי ה' פֶּאֶשֶׁר צָוָה (ג. טז)

צריך ביאור, הלא בפסוק הקודם נאמר "פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחותם כל זכר מבן חודש ומעלה תפקדם", ומובא ברש"י מחז"ל: אמר משה לפני הקב"ה, איך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מספר יונקיהם, א"ל הקב"ה, עשה אתה את שלך ואני אעשה את שלי, הלך משה ועמד על פתח האוהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאת מן האוהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באוהל זה. מבואר לכאורה בדברי חז"ל שלבסוף לא עשה משה בדיוק מה שנצטווה, שהרי הציווי היה לפקוד אותם, ואילו לבסוף רוח הקודש מנתה אותם? יש לומר: איתא בחז"ל (ויקרא רבא א'): כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבילה טובה הימנו, אם כן למרות שנצטווה משה בפירוש למנות את כל הנפשות הבין שאין כוונת הציווי כפשוטה להכנס אל תוך אהליהם, אם כן עליו לשאול את הקב"ה לכוונת הציווי,

בדברים אחרים ואפילו באקראי בעלמא אסור (אבל מחילת האב מועלת). ודע שכל זה שייך גם במקום המיוחד לאמו, אם יש לה מקום קבוע, וכן בבית הכנסת אסור לבת לישיב במקום אמה בעזרת נשים. ולאחר מיתת האב מותר לישיב על מקומו, הן בביתו הן בבית הכנסת, ואין בזה שום פקפוק. אלא שיש מקומות שנהגו, שכאשר אדם גדול או מרביץ תורה הולך לעולמו, מכסים את מקומו בביהכ"נ כל י"ב חודש. משום עגמת נפש שיסתכלו בחסרונו ועל כסאו לא ישיב זר.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם:

הזכרונות מנציחים את העבר, התיקנות צופות אל העתיד, והחברות הופכת את ההווה למאושר.

ספר "שמחלה"

חקירה: קטן (קנין)

אינו קונה משום שאין לו דעת לעשות מעשה הקנין, או שאין לו רצון לחלות הקנין, אך דעת למעשה הקנין יש לו. (שיעורי רבי שמאול קידושין עמוד ריז)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הכסף יענה הכל

בנו הצעיר של רב ידוע ומפורסם הגיע לפרקו, והיו השדכנים מציעים לו כל מיני שידוכים נאים, בהתאם לכבודו ויחוסו, אך בהיות הרב שרוי במצוקה כספית קשה, באין יכולת להשתתף בהוצאות החתונה, היה נאלץ לדחות כל ההצעות, ולבסוף השתדך עם אדם פשוט, בעל אמצעים, שהתחייב לכסות את כל ההוצאות וגם הבטיח נדוניה גדולה. שאלו מקרוביו את הרב: היתכן רב מפורסם כמותו יתחתן עם אדם פשוט מן ההדיוטות? השיב הרב הרבה קושיות מקשים על הרמב"ם, אך ה"כסף משנה, כבר מתרץ את כולם.

ספר "חזו וחלק" חלק א' (דף ק)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקושה.

והתורה מעידה שמשנה רבינו כיוון לרצון השי"ת. תפקיד האדם למשמש תמיד במעשיו, לא רק האם הוא חוטא, אלא האם דרכו בעבודת השי"ת עצמה היא לרצון לפניו ית' והדרך לראות אם מעשיו ישרים בעיני השי"ת, הוא עפ"י הכתוב (הושע ז. כט) "ישרים דרכי ה'", שהאדם יחוש האם מעשיו הינם על פי ישרות, שכן הקב"ה חנן את האדם שיחוש בטבעו ישרות כפי שהביע שלמה המלך (קהלת ז. כט) "האלוקים עשה את האדם ישר", ואם הוא מסופק האם נתקלקלה ישרותו והינו בגדר "והמה בקשו חשובונות רבים" כדאי שישאל את רבותיו.

ספר "לחתך עליון"

פֶּלַע פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם... שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף (ג. לט)

הטעם שהלויים היה במספרם קטן מכל השבטים, כי ידוע שהמצרים לא נשתעבדו בשבט לוי במצרים. לכן לא היו בכלל הברכה דכאשר יענו אותה כן ירבה וכן יפרוץ.

ספר "מטעמי שולחן שבת" בשם הרמב"ן

ההבדל בין עבודה למלאכה

מִפֶּן שְׁלִשִׁים שָׁנָה וְנִמְעָלָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה פֶּלַע בָּא לְצַבֵּא לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד (ד. ג.)

מדוע בפסוק זה, כאשר מדובר על בני קהת, נקט הכתוב בלשון "מלאכה", ואילו בפרשת נשא (ד. ג), לגבי בני מררי נקטה התורה לשון "עבודה": "זאת עבודת משפחות בני מררי לכל עבודתם באוהל מועד ביד איתמר בן אהרן הכהן"? והנה בהמשך פרשת נשא (פרק ז), כשהביאו הנשיאים את קרבנם "שש עגלות צב ושני עשר בקר", התורה מספרת שמשנה חילק את קרבן הנשיאים בין בני גרשון ובני קהת לצורך נשיאת המשכן וכליו. אך לבני קהת לא נתן כלל "כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו". לפי זה יש לומר: כיון שרק טלטול מרשות לרשות על ידי האדם נמנה בין ל"ט מלאכות מדאורייתא, אך טלטול על יד בהמה אסור רק מדרבנן (שבת קנד.), לפיכך, לגבי בני גרשון ובני מררי שנשאו את המשכן על ידי העגלות והבקר שנתן להם משה, כתבה התורה לשון עבודה, שהרי נשיאת חפץ על ידי בהמה אינה נחשבת למלאכה, אך לגבי בני קהת שנשאו את הכלים בעצמם, יכולה היתה התורה לכתוב לשון מלאכה, כפי שבשבת, נשיאת חפץ באופן זה נחשבת למלאכה.

ספר "ומתוק האור" בשם "משך חכמה"

הלכה: הלכות כיבוד אב ואם, ישיבה במקום המיוחד אביו ולאמו

כתב הפסקים ותשובות (יו"ד סימן רמ אות ג') איסור הישיבה במקום אביו, אינו דוקא כשעושה את שאביו רגיל לעשות שם כגון אכילה וכדו', אלא אף אם עוסק

